

Natuurdoelanalyse

Olde Maten & Veerslootslanden

Colofon

Uitgave

Provincie Overijssel

Datum

28 maart 2023

Auteur

Eenheid Natuur en Milieu

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

Telefoon 038 499 88 99

Fax 038 425 48 88

provincie.overijssel.nl

postbus@overijssel.nl

Ter algemene inleiding op de Natuurdoelanalyses van de provincie Overijssel

Natuurdoelanalyses bevestigen zoals verwacht noodzaak van Ontwikkelopgave Natura 2000 en reductie van stikstofdepositie

De natuurdoelanalyses laten zien dat de natuurdoelen voor een groot deel van de Natura 2000-gebieden de komende jaren nog niet gehaald kunnen worden. Dit volgt uit stikstofberekeningen, gegevens over de natuur en veldwaarnemingen. Op basis van de Natuurdoelanalyses concluderen we het volgende.

1. Met de Ontwikkelopgave Natura 2000 moeten we onverminderd doorgaan

Met de Ontwikkelopgave Natura 2000 zijn we op koers. We voerden de afgelopen jaren al veel maatregelen in en rondom de Natura 2000-gebieden uit. De maatregelen uit de Ontwikkelopgave dragen naar verwachting bij aan het oplossen van een groot aantal knelpunten in de Natura 2000-gebieden. Doorgaan met de Ontwikkelopgave levert een onmisbare bijdrage aan het bereiken van de natuurdoelen. De programmering en uitvoering van deze maatregelen zet de provincie dan ook ongewijzigd voort. Monitoring moet uitwijzen of de effecten van de maatregelen daadwerkelijk optreden (onder meer via lopende monitoring ten aanzien van procesindicatoren, vegetatieopnames en het Subsiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer).

Ontwikkelopgave Natura 2000

Sinds 2007 werkt de provincie Overijssel samen met haar partners in en rondom de Natura 2000-gebieden aan de Natura 2000-opgave. In veel Overijsselse Natura 2000-gebieden gaat het daarbij om het aanpakken van knelpunten zoals verdroging, vermesting, verzuring, verzuiging en geïsoleerde ligging van natuurwaarden. De provincie heeft samen met partners maatregelenpakketten opgesteld om de natuur in de Natura 2000-gebieden te herstellen en waar nodig te versterken. Deze maatregelenpakketten landden in 2015 in de PAS-gebiedsanalyses en in de Natura 2000-beheerplannen. In 2015 startte de provincie Overijssel, samen met partners en omwonenden in de gebieden, gebiedsprocessen om te komen tot uitvoering van de maatregelen: de Ontwikkelopgave Natura 2000. Deze maatregelen leiden tot systeemherstel en het creëren van de juiste omgevingscondities in en rondom de Natura 2000-gebieden voor de aangewezen natuurwaarden in de gebieden. Het jaarverslag van de Ontwikkelopgave Natura 2000 geeft inzicht in de voortgang van het programma. Het jaarverslag over 2021 staat hier: [Ontwikkelopgave Natura 2000 jaarverslag \(overijssel.nl\)](#).

2. Reductie van de stikstofdepositie is nodig

De stikstofdepositie is in veel Natura 2000-gebieden zonder aanvullende maatregelen te hoog. Zoals verwacht, kunnen we de natuurdoelen voor veel Natura 2000-gebieden niet alleen met maatregelen uit de Ontwikkelopgave halen. Aanvullende maatregelen om de stikstofdepositie te verlagen zijn noodzakelijk. Dit bevestigt het belang van het opnemen van maatregelen voor stikstofreductie in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Stikstofreductie zal samen met de andere opgaven in het PPLG én de uitvoering van de Ontwikkelopgave leiden tot het kunnen behalen van natuurdoelen in Natura 2000-gebieden en het vergroten van de biodiversiteit. Daarmee ligt de focus in Overijssel niet alleen op stikstof, maar op de aanpak van meerdere knelpunten (zoals verdroging, versnippering en verzuring) tegelijkertijd. Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft meermaals aangegeven dat een dergelijke aanpak het meest effectief is (meest recentelijk in: [Beëindigen van veehouderijen | PBL Planbureau voor de Leefomgeving](#) (3 oktober 2022)).

Stikstofreductie opgave

De daling van de stikstofdepositie die vanaf de jaren negentig optreedt is vanaf 2010 gestagneerd. Hoge stikstofdepositie leidt tot een ernstige aantasting van de structuur en het functioneren van de natuurwaarden. Vooral de cumulatieve gevolgen van vermesting (als gevolg van langdurige overbelasting en ophoping van stikstof), al of niet in combinatie met versterkte verzuring zijn doorslaggevend voor de afname van de biodiversiteit. Intensief beheer en maatregelen uit de Ontwikkelopgave zorgen voor de benodigde condities voor de natuur maar kunnen het negatieve effect van hoge stikstofdepositie (en de ophoping van stikstof in de bodem uit het verleden) niet teniet doen. Er zijn aanvullende maatregelen nodig om de stikstofdepositie te reduceren. Dit is bekend en de provincie beziet de reductie van stikstof vanuit een brede aanpak in het landelijk gebied: het Provinciaal Programma Landelijk Gebied. Daarin zijn drie onlosmakelijk met elkaar verbonden doelen opgenomen:

1. Het realiseren van natuurherstel, een robuust watersysteem en minder emissies van broeikasgassen;
2. Het behoud en de versterking van de sociaal-economische kwaliteit van het platteland;
3. Het realiseren van een toekomstbestendig perspectief voor de landbouw.

3. In een deel van de gebieden zijn ook extra natuurherstelmaatregelen nodig

Voor zeven gebieden (De Wieden, Weerribben, Bergvennen en Brecklenkampse Veld, Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek, Dinkelland, Buurserzand & Haaksbergerveen en Witte Veen) volgt uit de analyses dat ook extra natuurherstelmaatregelen nodig zijn. Het gaat bijvoorbeeld om het verbinden van natuurgebieden om de geïsoleerde ligging van habitattypen aan te pakken of om het verbeteren van de hydrologische omstandigheden. Deze maatregelen zijn we voornemens om tot uitvoering via lopende plannen, processen of programma's, zoals het Programma Natuur en/of het PPLG. Daarnaast benoemen de Natuurdoelanalyses ook kansen voor maatregelen om te komen tot extra versterking van de natuurwaarden. Bij de uitvoering van het PPLG bekijken we of we deze kansen, in combinatie met andere opgaven, kunnen verzilveren.

Samenvatting

Het voorliggende document is de Natuurdoelanalyse (NDA) voor het Natura 2000-gebied Olde Maten & Veerslootslanden. Voor dit gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen vastgelegd in het aanwijzingsbesluit. Deze NDA heeft tot doel om te beoordelen of het geheel aan geplande en uitgevoerde herstelmaatregelen naar verwachting leidt tot realisatie van de condities voor het bereiken van instandhoudingsdoelstellingen voor stikstofgevoelige habitats voor dit gebied. Wanneer dit niet het geval is, wordt beoordeeld of aanvullende maatregelen nodig zijn. De provincie Overijssel is voortouwnemer voor twintig Natura 2000 gebieden. Om de NDA's tijdig op te leveren zijn keuzes gemaakt. Er is gekeken naar bestaande vastliggende informatie en waar nodig wordt gebruik gemaakt van aanvullend expert judgement. Daarnaast worden beknopte tabellen, figuren en kaarten weergegeven met verwijzingen naar brondocumenten. Er wordt alleen een richting aan aanvullende maatregelen gegeven als dat aan de orde is. Het bepalen van de maatregelen en uitwerkingen daarvan vindt plaats in andere programma's en projecten.

Analyse en eindoordeel Olde Maten & Veerslootslanden

Het eindoordeel voor Olde Maten & Veerslootslanden volgt uit deze Natuurdoelanalyse in vergelijking met de referentiesituatie uit het aanwijzingsbesluit. Daarin wordt de vraag beantwoord of behoud van de natuurdoelen is geborgd en het behalen van instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 3) binnen bereik blijft of komt bij de te verwachten stikstofdepositie (hoofdstuk 4), in combinatie met andere drukfactoren en gegeven de geborgde (uitgevoerde en geprogrammeerde) natuurherstelmaatregelen (hoofdstuk 5). Het antwoord op die vraag kent drie mogelijkheden:

- 'Ja' (kortweg: de doelen worden gehaald);
- 'Ja, mits' (kortweg: verslechtering wordt voorkomen maar voor doelbereik op lange termijn is meer nodig) en
- 'Nee, tenzij' (kortweg: verslechtering valt niet uit te sluiten).

		Doel		Stikstof		Verslechtering	IHD	Rest-probleem	Eindoordeel
		Oppervlakte	Kwaliteit	Overbelasting 2020	Prognose overbelasting 2030				
H6230	Heischrale graslanden	=	=	Matig tot sterk	Matig	Wordt niet voorkomen	Niet binnen bereik	Stikstof	Nee, tenzij
H6410	Blauwgraslanden	>	>	Sterk tot matig	Overweegend matig tot sterk	Wordt niet voorkomen	Niet binnen bereik	Stikstof, Hydrologie	Nee, tenzij
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	=	=	Geen	Geen	Wordt voorkomen	Binnen bereik	-	Ja, mits
H7140B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	>	>	Matig	Matig	Wordt niet voorkomen	Niet binnen bereik	Stikstof	Nee, tenzij

Legenda

Doelstelling en huidige kwaliteit:

= Behoudsdoelstelling;
> Uitbreiding- of verbeterdoelstelling;
G Goede kwaliteit;
M Matige kwaliteit;
? Onbekend

Trend in oppervlakte of kwaliteit:

+ Positieve trend;
= Stabiele trend;
? Trend onbekend.

Drie stikstofgevoelige habitats in Olde Maten en Veerslootslanden zijn beoordeeld met 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat verslechtering niet uit te sluiten valt. De instandhoudingsdoelstellingen voor dit gebied op de lange termijn zijn niet in zicht of er is nog niet voldoende informatie beschikbaar om te onderbouwen dat de habitats niet verslechteren.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding	7
1.1 Uitgangspunten natuurdoelanalyse	7
1.2 Samenhang natuurherstelmaatregelen met het stikstofspoor	8
1.3 Opbouw natuurdoelanalyse	9
Hoofdstuk 2: Kenschets Olde Maten & Veerslootslanden	10
Hoofdstuk 3: Instandhoudingsdoelstellingen en omgevingscondities	11
Hoofdstuk 4: Drukfactoren	12
4.1 Hydrologie, beheer en inrichting	12
4.2 Stikstofdepositie	13
Hoofdstuk 5: Overzicht herstelmaatregelen	22
5.1 Van beheerplan tot uitvoering: Ontwikkelopgave en gebiedsprocessen	22
Hoofdstuk 6: Beoordeling verwacht effect natuurherstelmaatregelen	26
6.1 Monitoring	26
6.2 Expertoordeel	28
Hoofdstuk 7: Conclusie	30
7.1 Synthese	30
7.2 Lange termijn en toekomstperspectief	30
7.3 Eindoordeel	30
Hoofdstuk 8: Richting nieuwe (natuurherstel)maatregelen	34
Referenties	35
Bijlage 1: Instandhoudingsdoelstellingen en omgevingscondities vanwege 'Wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezige waarden'	36

Hoofdstuk 1: Inleiding

Dit document is de 'Natuurdoelanalyse Olde Maten & Veerslootslanden' voor het gelijknamige Natura 2000-gebied.

Deze analyse is opgesteld naar aanleiding van het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (PSN).¹ Hierin staat dat voor ieder Natura 2000-gebied met stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten (hierna tezamen: habitats) een natuurdoelanalyse (NDA) wordt opgesteld. Zo ook voor het Natura 2000-gebied Olde Maten & Veerslootslanden. Een NDA heeft tot doel om voorafgaand aan de vaststelling van het PSN (*ex ante*) te beoordelen of het geheel aan geplande en reeds in uitvoering zijnde maatregelen naar verwachting leidt tot realisatie van de condities voor het bereiken van instandhoudingsdoelstellingen voor stikstofgevoelige habitats voor het betreffende Natura 2000-gebied. Wanneer dit niet het geval is, wordt beoordeeld of aanvullende maatregelen nodig zijn. Deze aanvullende maatregelen brengen we tot uitvoering via het gebiedsplan (gebiedsgerichte aanpak), (de tweede fase van) het Programma Natuur en/of via de herziening van de Natura 2000-beheerplannen. Anders dan in het beheerplan, richten de natuurdoelanalyses zich alleen op stikstofgevoelige habitats. Niet stikstofgevoelige habitats en maatregelen daarvoor komen aan bod in het beheerplan.

Volgens het PSN bevatten de natuurdoelanalyses daartoe, op basis van beschikbare gegevens en de meest recente wetenschappelijk inzichten, in ieder geval de volgende onderdelen:

- Informatie over de huidige mate van het bereiken van instandhoudingsdoelstellingen;
- De condities die nodig zijn om instandhoudingsdoelstellingen te realiseren;
- De huidige toestand van deze condities (actuele drukfactoren);
- Een overzicht van lopende en/of geplande maatregelen gericht op het verminderen van de drukfactoren en de verwachte effecten hiervan;
- Een overzicht van nog te verwachten resterende drukfactoren (na eerste maatregelpakket) en de richting van aanvullende maatregelen om dit op te lossen.

De NDA moet volgens het PSN onderstaande 'hoofdvraag' beantwoorden; het zogenoemde eindoordeel. Voor het eindoordeel geeft het PSN drie mogelijkheden:

Leiden de maatregelen tot het tegengaan van verslechtering én bereiken instandhoudingsdoelstellingen?	
Ja	De natuurdoelanalyse levert in dit geval de ecologische onderbouwing dat het vastgestelde pakket maatregelen realisatie van de instandhoudingsdoelstelling mogelijk maakt door het op orde brengen van de condities daarvoor. Deze uitkomst bevestigt het maatregelenpakket en biedt basis voor verdere uitwerking van maatregelen in gebiedsplannen.
Ja, mits	De natuurdoelanalyse levert de ecologische onderbouwing dat het vastgestelde pakket maatregelen, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, verslechtering weliswaar voorkomt, maar dat aanvullende maatregelen nodig zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstelling op lange termijn. Dit leidt tot verdere verkenning van aanvullende maatregelen. Dat kunnen zowel bronmaatregelen zijn als natuurherstelmaatregelen.
Nee, tenzij	De natuurdoelanalyse levert een ecologische beoordeling van het pakket maatregelen waaruit blijkt dat met vastgestelde maatregelen verslechtering niet valt uit te sluiten. De natuurdoelanalyse maakt in dat geval duidelijk wat de knelpunten zijn.

1.1 Uitgangspunten natuurdoelanalyse

De provincie Overijssel is voortouwnemer voor twintig Natura 2000-gebieden waarvoor we een natuurdoelanalyse opstellen. De tijd om deze natuurdoelanalyses op te stellen is beperkt. Voor de inhoud van de natuurdoelanalyses maken we daarom keuzes. De belangrijkste keuzes betreffen de volgende:

- De natuurdoelanalyses baseren we op feiten die vastliggen in bestaande informatie. Nieuwe onderzoeken of data-analyses voeren we niet uit voor deze versie van de natuurdoelanalyses.
- Daar waar feiten uit informatie te kort schieten baseren we ons op *expert judgement* van ecologen in dienst van de provincie. Ook vragen wij ecologen van de desbetreffende terreinbeherende organisatie(s) de natuurdoelanalyse te beoordelen en waar nodig aan te vullen met een expertoordeel en/of informatie.
- De natuurdoelanalyses gaan alleen over stikstofgevoelige habitats (habittypen en/of stikstofgevoelige delen van leefgebieden).

¹ [Structurele stikstofaanpak vastgesteld en in uitvoering](#)

- De natuurdoelanalyses zijn beknopte rapportages met tabellen, figuren, kaarten en verwijzingen naar brondocumenten.
- De natuurdoelanalyses geven alleen een richting aan aanvullende maatregelen indien deze aan de orde zijn. Het bepalen van de maatregelen en uitwerking daarvan vindt plaats in andere programma's en projecten (zoals het PSN, het Nationaal/Provinciaal Programma Landelijk Gebied, de gebiedsgerichte aanpak stikstof, het Programma Natuur of de tweede generatie beheerplannen).
- De natuurdoelanalyses stemmen we beperkt af met gebiedspartners (zie hiervoor). Alle natuurdoelanalyses gaan formeel ter inzage in het kader van een wijziging van het PSN en als onderdeel van het gebiedsplan. Daarop is inspraak mogelijk van eenieder. Indien nieuwe maatregelen aan de orde zijn, dan komen we met onze partners en belanghebbenden tot een uitwerking van die maatregelen via de hiervoor genoemde programma's/projecten.

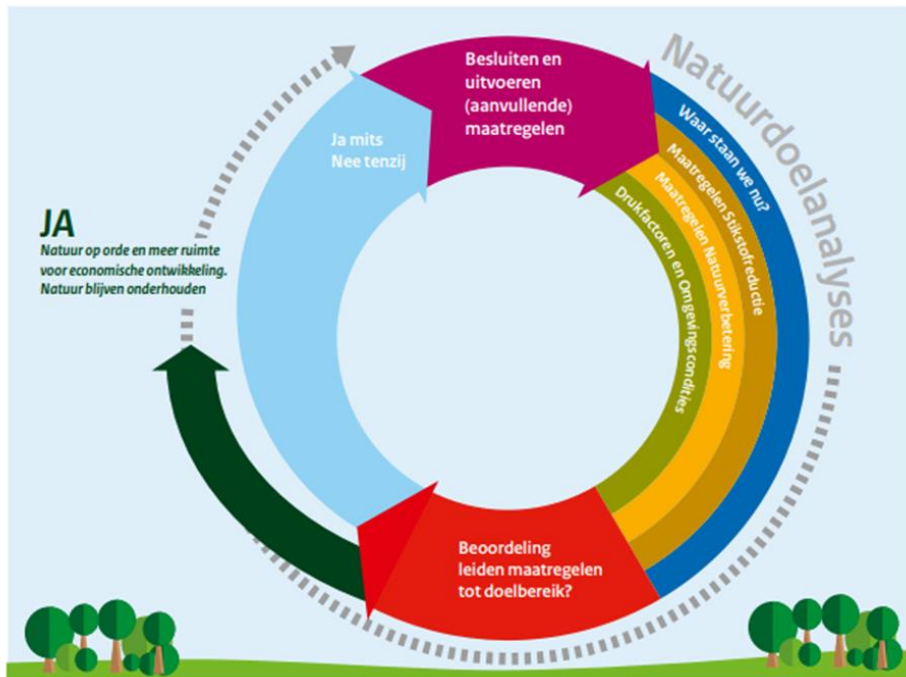
1.2 Samenhang natuurherstelmaatregelen met het stikstofspoor

De effectiviteit van natuurherstelmaatregelen is veelal afhankelijk van de (over)belasting met stikstof. In deze paragraaf wordt kort procesmatig weergegeven hoe in het vervolgproces rekenschap wordt gegeven aan deze samenhang. Bij het oordeel dat in deze natuurdoelanalyse is opgenomen wordt uitgegaan van de stikstofdepositieontwikkeling die in AERIUS 2022 is opgenomen. Dit betekent dat alleen vastgesteld beleid en geborgde stikstofbronmaatregelen zijn meegenomen in de prognoses van de stikstofdepositieontwikkeling. Daarnaast kan in de natuurdoelanalyses een doorkijk worden gegeven naar hoe het oordeel zich kan ontwikkelen wanneer ook verwachte, aanvullende stikstofreductiemaatregelen hierbij betrokken worden. Het gaat dan met name om de maatregelen die getroffen zullen worden om de wettelijke omgevingswaarden voor stikstofreductie te realiseren. Deze doorkijk biedt daarmee ook input voor handelingsperspectief en laat zien of er verdere aanvullende herstelmaatregelen en/of stikstofbronmaatregelen nodig zijn om een tijdige stikstofdepositiedaling op locatie zeker te stellen.

Het oordeel in de natuurdoelanalyse, en eventueel de doorkijk en het handelingsperspectief, zijn een belangrijk onderdeel in de gebiedsplannen (en daarmee programma Stikstofreductie en Natuurverbetering) waarvan uiterlijk 1 juli 2023 een eerste versie gereed moet zijn. In de gebiedsplannen worden onder andere regionale doelen voor stikstofreductie opgenomen. Het tegengaan van verslechtering en het verbeteren van instandhoudingsdoelstellingen staat centraal bij de uitwerking van deze doelen. Op basis van het gebiedsplan worden er afspraken tussen Rijk en provincies gemaakt over de bijbehorende verantwoordelijkheden, maatregelen en middelen. Gebiedsplannen vormen input voor de gebiedsprogramma's in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Na oplevering van de gebiedsprogramma's zullen deze getoetst (door in ieder geval de Ecologische Autoriteit), doorgerekend en beoordeeld worden.

De natuurdoelanalyses en gebiedsplannen (en vervolgens gebiedsprogramma's) zijn onderdeel van een cyclisch proces. Daarmee wordt ervoor gezorgd dat de informatie aanwezig is om bij vaststelling van maatregelen te komen tot een balans tussen maatregelen voor natuurherstel en stikstofreductie die aansluit bij de ecologische randvoorwaarden en gevoeligheid van de effectiviteit van de natuurherstelmaatregelen voor daadwerkelijke daling van stikstofbelasting. Wanneer in het gebiedsplan, mede op basis van de uitkomsten van de natuurdoelanalyses, aanvullende maatregelen worden opgenomen en de uitvoering van deze maatregelen geborgd is, dan kunnen de verwachte effecten van deze maatregelen worden betrokken bij een nieuw oordeel op basis van de aanvullende maatregelen (bijvoorbeeld in een volgende cyclus natuurdoelanalyses). Onderstaande figuur geeft het cyclische proces van beoordeling weer:

Figuur 1: Cyclisch proces natuurdoelanalyses

1.3 Opbouw natuurdoelanalyse

Deze natuurdoelanalyse voor Olde Maten & Veerslootslanden is als volgt opgebouwd:

Na de Inleiding geeft hoofdstuk 2 een korte schets van de kenmerken van Olde Maten & Veerslootslanden. In hoofdstuk 3 benoemen we de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied, waarbij ook ingegaan wordt op de gewenste en huidige omgevingscondities. Hoofdstuk 4 bevat een analyse en beoordeling van de drukfactoren. Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van de geplande, vastgestelde en/of uitgevoerde natuurherstelmaatregelen en in hoofdstuk 6 volgt een (ex ante) beoordeling van die natuurherstelmaatregelen. In hoofdstuk 7 is een synthese en conclusie getrokken over het gebied en de natuurdoelen. Tot slot geeft hoofdstuk 8 een doorkijk naar eventueel benodigde aanvullende maatregelen.

Hoofdstuk 2: Kenschets Olde Maten & Veerslootslanden

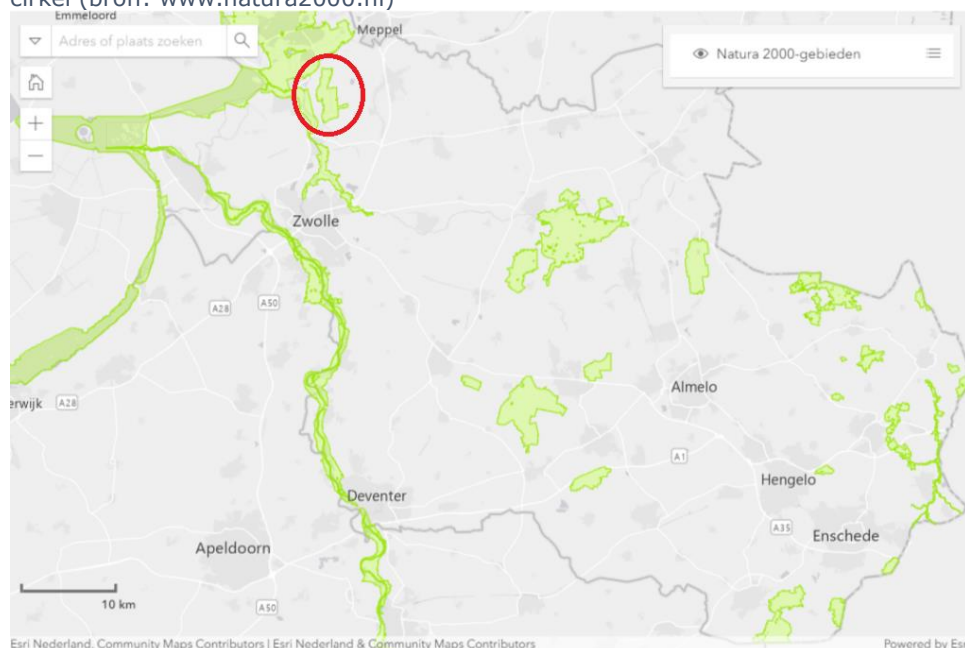
Het Natura 2000-gebied Olde Maten & Veerslootslanden (Tabel 1 en Figuur 2) omvatten thans een van de laatst bewaard gebleven restanten van onbemeste blauwgraslanden in het Nederlandse laagveengebied. De bodemkundige en hydrologische situatie zijn gunstig voor herstel waar de kwaliteit achteruit gegaan is. Het uitgebreide slotenpatroon in het gebied is een van de belangrijkste leefgebieden van de grote modderkruiper in ons land.²

Voor een uitgebreide gebiedsbeschrijving zie paragraaf 2.1 van het Natura 2000-beheerplan (2016) van Olde Maten & Veerslootslanden (zie: [37. Olde Maten & Veerslootslanden - BIJ12](#)). In paragraaf 2.2 van dat plan is de landschapsecologische systeemanalyse (LESA) van Olde Maten & Veerslootslanden opgenomen.³

Tabel 1: Gegevens Olde Maten & Veerslootslanden (bron: www.natura2000.nl)

Gebiedsnummer	37
Status	Habitatrichtlijn
Gemeente	Staphorst, Zwartewaterland
Sitecode HR	NL2003063
Totale oppervlakte (ha)	795
Oppervlakte HR (ha)	795

Figuur 2: Ligging van N2000-gebieden in Overijssel. Olde Maten & Veerslootslanden aangegeven met cirkel (bron: www.natura2000.nl)

² [Olde Maten & Veerslootslanden | natura 2000](#)

³ De LESA is ook opgenomen in paragraaf 3.1.1 van de laatst vastgestelde PAS-gebiedsanalyse (2017). Zie: [Olde Maten & Veerslootslanden: Gebiedsanalyse | natura 2000](#).

Hoofdstuk 3: Instandhoudingsdoelstellingen en omgevingscondities

Onderstaande Tabel 2 bevat een overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Olde Maten & Veerslootslanden, de kwaliteit en het areaal van de habitattypen en leefgebieden (van de HR-soorten) en de ontwikkeling daarvan in de afgelopen jaren. De beschrijving voor de verschillende instandhoudingsdoelstellingen is te vinden in paragraaf 2.3 van het Natura 2000-beheerplan van Olde Maten & Veerslootslanden ([37. Olde Maten & Veerslootslanden - BIJ12](#)).⁴ Die paragraaf beschrijft per habitattype en soort het volgende:

- De ecologische vereisten;
- Het areaal van het habitattype en leefgebied;
- De kwaliteit van het habitattype en leefgebied;
- De ecologische trends.

Deze beschrijvingen in het beheerplan zijn nog actueel. Bij de herziening van het N2000-beheerplan worden het areaal, de kwaliteit en de trends nogmaals geactualiseerd.

Veegbesluit

Op 25 november 2022 maakte de Minister van LNV het zogenaamde 'Wijzigingsbesluit Habitatrictlijngebieden vanwege aanwezige waarden' bekend (ook wel genoemd 'Veegbesluit'⁵). Het Veegbesluit wijzigt voor 101 Natura 2000 gebieden in Nederland het aanwijzingsbesluit. Vast is komen te staan dat in deze Natura 2000 gebieden ten tijde van de aanwijzing natuurwaarden (habitattypen en soorten) voorkwamen maar waarvoor in het aanwijzingsbesluit nog geen instandhoudingsdoel was geformuleerd. Het Veegbesluit herstelt deze situatie. Dit Veegbesluit formuleert voor de betreffende natuurwaarden nu ook instandhoudingsdoelen.

Het Veegbesluit formuleert voor Olde Maten & Veerslootslanden instandhoudingsdoelstellingen voor de habitattypen H6230 Heischrale Graslanden en H6430A Ruigten en zomen (moerrasspirea). Aangezien H6430A niet stikstofgevoelig is, wordt dit type niet verder behandeld in deze Natuurdoelanalyse. Aangezien H6230 Heischrale Graslanden nog niet in het beheerplan is opgenomen, is de informatie over de ecologische vereisten, oppervlakte, kwaliteit en trends opgenomen in Bijlage 1. In onderstaande tabel is dat samenvattend verwerkt.

Tabel 2: Overzicht doelstellingen Olde Maten & Veerslootslanden (bron: Beheerplan en bijlage 1)

		Doel					
		Oppervlakte	Kwaliteit	Huidig areaal in ha	Huidige kwaliteit	Trend in areaal (tot nu toe)	Trend in kwaliteit (tot nu toe)
Habitattypen							
H6230	Heischrale graslanden	=	=	0,59	M	?	-
H6410	Blauwgraslanden	>	>	7,5	G/M	-	-
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	=	=	0,15	M	?	?
H7140B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	>	>	3,2	M?	?	?
Habitatsoorten							
H1016	Zeggekorfslak	=	=	?	?	?	?
H1134	Bittervoorn	=	=	?	?	?	?
H1145	Grote modderkruiper	=	=	?	+	?	?
H1149	Kleine modderkruiper	=	=	?	+	?	?
H4056	Platte schijfhoren	=	=	?	?	?	?

Legenda

Doelstelling en huidige kwaliteit:

- = Behoudsdoelstelling;
- > Uitbreiding- of verbeterdoelstelling;
- G Goede kwaliteit;
- M Matige kwaliteit;
- ? Onbekend

Trend in oppervlakte of kwaliteit:

- + Positieve trend;
- Negatieve trend;
- = Stabiele trend;
- ? Trend onbekend;

⁴ Dezelfde informatie (althans voor de stikstofgevoelige habitats) is ook opgenomen in paragraaf 3.1.2 van de laatst vastgestelde PAS-gebiedsanalyse (2017). Zie: [Olde Maten & Veerslootslanden: Gebiedsanalyse | natura 2000](#).

⁵ [Wijzigingsbesluit Habitatrictlijngebieden vanwege aanwezige waarden](#).

Hoofdstuk 4: Drukfactoren

Het Natura 2000-beheerplan voor Olde Maten & Veerslootslanden beschrijft in paragraaf 3.3 (algemeen) en 3.4 (per instandhoudingsdoelstelling) de knelpunten die het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen in de weg staan. In de systematiek van de NDA's noemen we knelpunten ook wel drukfactoren. Bijlage 1 benoemt de knelpunten voor habitattypen die via het Veegbesluit aan het aanwijzingsbesluit zijn toegevoegd.

4.1 Hydrologie, beheer en inrichting

De paragrafen 3.3.1 tot en met 3.3.2 van het beheerplan benoemen knelpunten die verband houden met hydrologie en beheer en inrichting van het gebied.⁶ Onderstaande Tabel 3, die eveneens afkomstig is uit het beheerplan, is daarvan een samenvatting:

Tabel 3: Overzichtstabel van knelpunten (bron: Beheerplan en bijlage 1)

Knelpunt		Habitattypen				Opmerkingen
		H6230 Hei-schrale graslanden	H6410 Blauw-graslanden	H7140B Overgangs-en trilvenen (veen-mos-rietlanden)	H7140A Overgangs-en trilvenen (trilvenen)	
Hydrologie						
k1	Stijghoogteverlaging als gevolg van lage waterpeilen in en rond gebied	?	G	?		Leidt tot afname grondwateraanvoer naar de percelen en daarmee tot verzuring. Onduidelijk in hoeverre ook andere ingrepen hebben bijgedragen aan daling stijghoogte.
k2	Stijghoogteverlaging als gevolg van diepe zandwinplas ten noorden Veerslootslanden	?	?	?		Als gevolg van doorsnijding kleilaag wordt hier mogelijk veel kwelwater afgevangen
k3	Wegvallen inundaties		O			Onduidelijk wat relatieve bijdrage inundatie was in buffering percelen
k4	Droogval sloten en grondwaterstandsverlaging door lage oppervlaktewaterpeilen	?	O	O		
k5	Aanvoer voedselrijk oppervlaktewater			G		Aandeel aanvoer in nutriëntenbalans onbekend
k6	Uit- en afspoeling nutriënten uit percelen			G		Aandeel af- en uitspoeling in nutriëntenbalans onbekend
Beheer en inrichting						
k7	Onderhoud kade en aanvoergreppels reservaat Veerslootslanden	?	G			
K8	Dichtgroeiende boksloten		G			

Legenda

G Effect aangetoond of waarschijnlijk: groot knelpunt;
 K Effect aangetoond of waarschijnlijk: klein knelpunt;
 O Effect aangetoond of waarschijnlijk: omvang onbekend;
 ? Effect mogelijk;
 Nvt Knelpunt niet van toepassing

Het op orde brengen van de hydrologische randvoorwaarden is essentieel voor behoud en ontwikkeling van blauwgrasland in de Veerslootslanden. Het reservaatgebied is in de loop der jaren steeds meer een hoger gelegen 'eiland' geworden te midden van ongeveer 6000 ha landbouwgrond met een sterke ontwatering. Door deze ontwatering is de veenbodem rondom het reservaat steeds verder ingeklonken. Het grondwaterpeil in het reservaat Veerslootslanden volgt eigenlijk gewoon het grondwaterpeil in het naastgelegen landbouwgebied, kwel komt niet meer in het maaiveld.

⁶ Dezelfde informatie opgenomen in paragraaf 3.1.3 en 3.2 van de laatst vastgestelde PAS-gebiedsanalyse (2017). Zie: [Olde Maten & Veerslootslanden: Gebiedsanalyse | natura 2000](#).

In De Oldematen is de waterhuishouding zowel kwantitatief als kwalitatief niet voldoende, er kan niet voldoende water worden vastgehouden om jaarrond voldoende water te hebben voor het habitatype H7140B Overgangs-en trilvenen (veenmosrietlanden). Bovendien vindt geen basenaanvoer plaats.

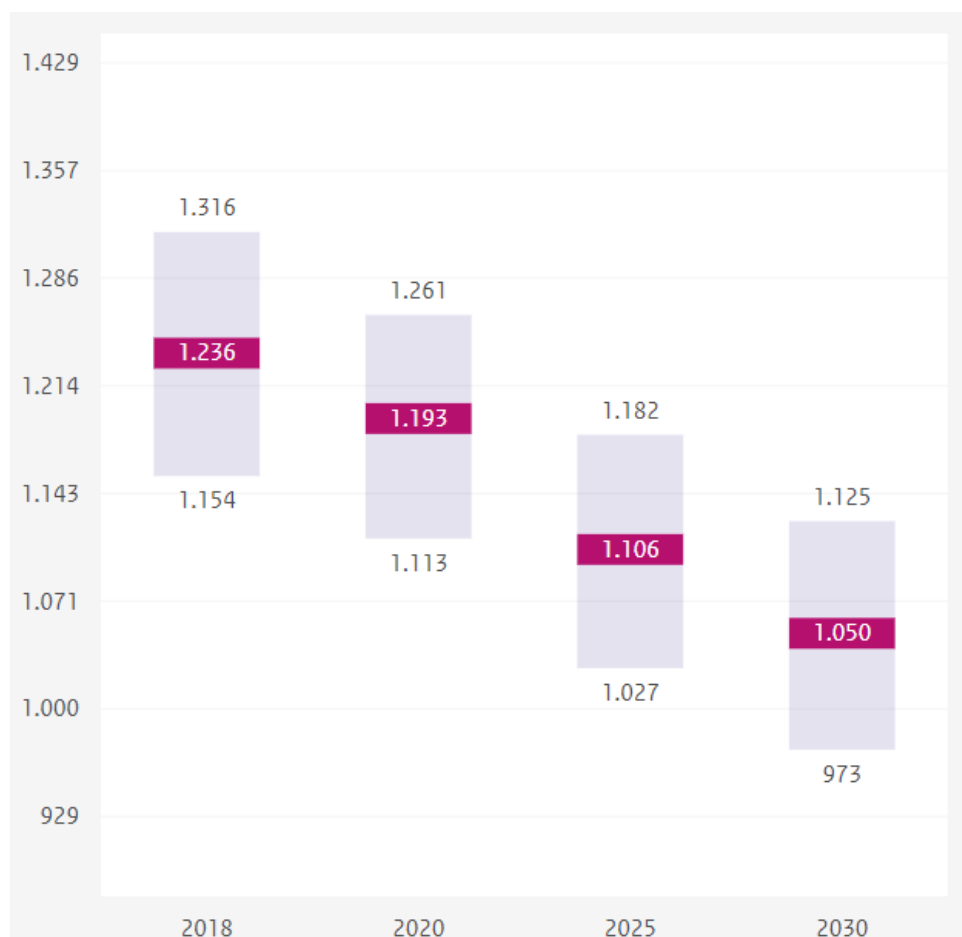
4.2 Stikstofdepositie

Naast knelpunten op het gebied van hydrologie en beheer en inrichting benoemt het beheerplan ook de stikstofdepositie als belangrijk knelpunt. Sinds de totstandkoming van het beheerplan en de laatst vastgestelde PAS-gebiedsanalyse is het berekeningsmodel AERIUS diverse keren geüpdatet. Dat heeft ook voor Olde Maten & Veerslootslanden geleid tot nieuwe stikstofdepositiecijfers. Onderstaande figuren laten de depositiecijfers zien op basis van de huidige geldende versie van AERIUS Monitor (versie 2022).⁷ De habitattypen- en (stikstofgevoelige) leefgebiedenkaarten zijn opgenomen in AERIUS. De ligging van de habitattypen en stikstofgevoelige leefgebieden zijn ook te raadplegen in AERIUS Monitor.

Depositietrend

Figuur 3 toont de berekende depositietrend voor het gebied als geheel, door voor een aantal jaren de gemiddelde depositie en de spreiding in voorkomende depositiewaarden weer te geven. De grafiek is gebaseerd op de depositieresultaten op alle relevante hexagonen in het gebied. Paragraaf 5.3 van het AERIUS Handboek Data (2022) beschrijft op welke manier en met welke gegevens de depositie bepaald wordt.⁸

Figuur 3: Depositietrend (stikstofdepositie in mol N/ha/jr) voor Olde Maten & Veerslootslanden (2018 – 2030) (bron: AERIUS M22)

⁷ Natura 2000-gebieden | AERIUS Monitor

⁸ Bepalen depositie Natura-2000 gebieden | AERIUS

In iedere staaf zijn drie getallen te zien:

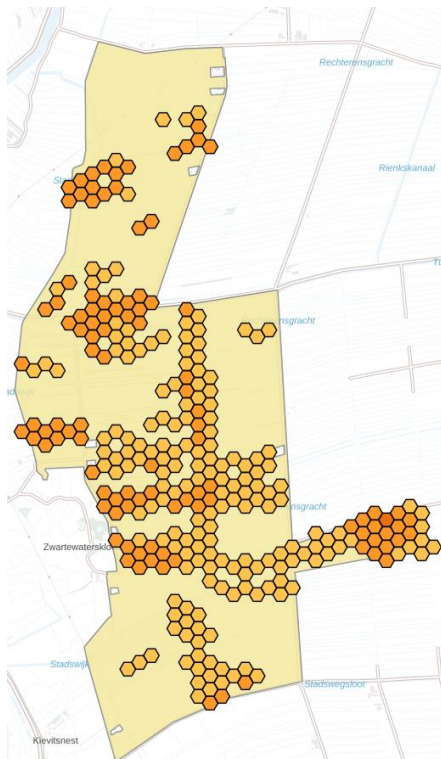
- In de roze balk in het midden van de staven is de gemiddelde depositie voor het gebied weergegeven. Dit betreft een gewogen gemiddelde. Voor een uitleg hoe de gemiddelde depositie wordt berekend, zie <https://www.aerius.nl/nl/factsheets/monitor-berekening-van-de-gemiddelde-depositie/>.
- Het getal boven in de staven is het 90-percentiel van de voorkomende depositiewaarden in het gebied. Dit betekent dat voor 90% van alle beschouwde hexagonen geldt dat de depositie lager is dan of gelijk aan deze waarde.
- Het getal onder in de staaf is het 10-percentiel van de voorkomende depositiewaarden. Dit betekent dat voor 10% van alle beschouwde hexagonen geldt dat de depositie lager is dan of gelijk aan deze waarde.

Ruimtelijke totale stikstofdepositie

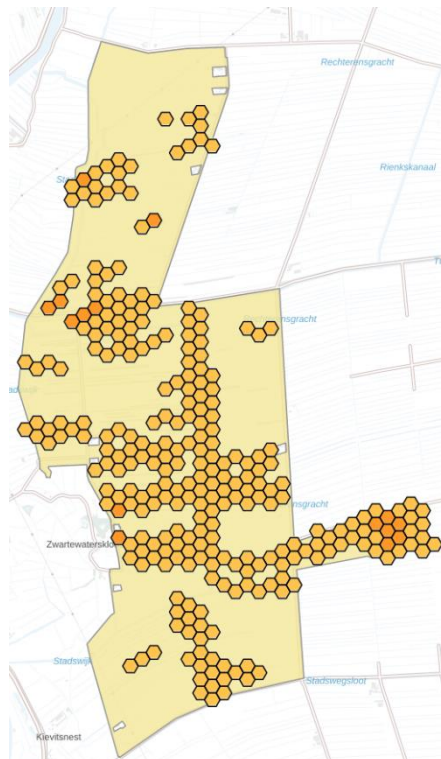
Onderstaande kaarten (Figuur 4) tonen de totale berekende stikstofdepositie per (relevant) hexagoon van 1 hectare verdeeld over het gebied, voor de jaren 2018, 2025 en 2030.

Figuur 4: Ruimtelijke totale stikstofdepositie in 2018, 2025 en 2030 (bron: AERIUS M22)

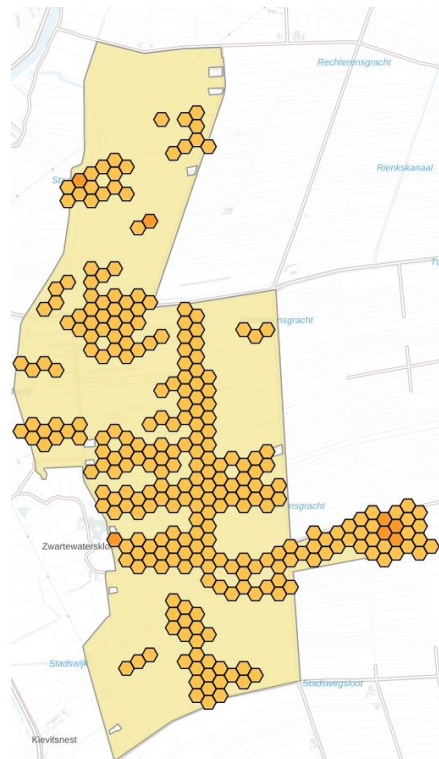
2018

2025

2030

Eenheid in molen

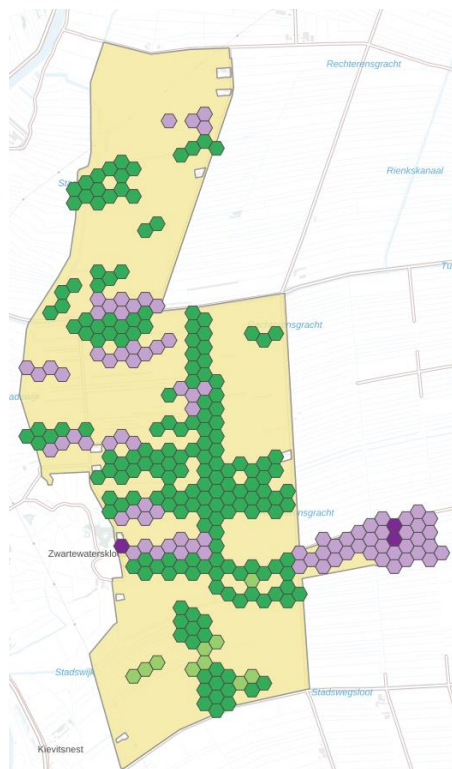

Ruimtelijke stikstof(over)belasting

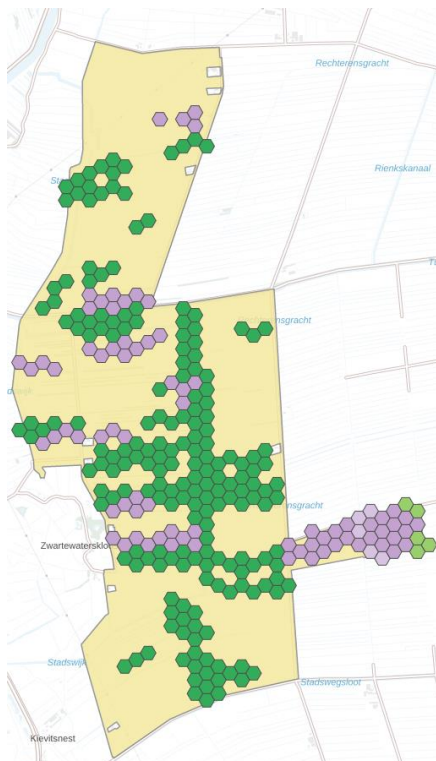
Onderstaande kaarten (Figuur 5) laten de ruimtelijke verdeling van de stikstof(over)belasting van Olde Maten & Veerslootslanden zien over de jaren 2018, 2025 en 2030. De kaarten tonen voor ieder relevant hexagoon de mate van stikstofbelasting door de totale depositie in het gekozen jaar af te zetten tegen de meest strenge 'kritische depositiewaarde' (KDW) die op dat hexagoon van toepassing is (dus van het habitatype dat daarin voorkomt met de laagste KDW). De KDW is gedefinieerd als de grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van een habitat significant wordt aangetast door de verzurende en/of vermestende invloed van atmosferische stikstofdepositie.

Figuur 5: Ruimtelijke stikstof(over)belasting in 2018, 2025 en 2030 (bron: AERIUS M22)

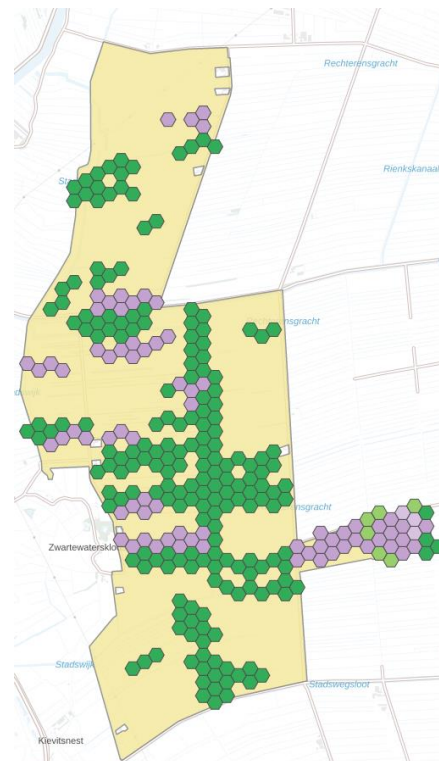
2018

2025

2030

- Donkergroen (geen overbelasting) geeft aan welk percentage van de oppervlakte van de stikstofgevoelige natuur belast wordt met een stikstofdepositie die meer dan 70 mol/ha/jaar onder de KDW van die habitats ligt.
- Lichtgroen (naderende overbelasting) geeft aan welk percentage van de oppervlakte van de stikstofgevoelige natuur belast wordt met een stikstofdepositie tussen 0 en 70 mol/ha/jaar onder de KDW.
- Heel lichtpaars (lichte overbelasting) geeft aan welk percentage van de oppervlakte van de stikstofgevoelige natuur belast wordt met een stikstofdepositie tussen 0 en 70 mol/ha/jaar boven de KDW.
- Lichtpaars (matige overbelasting) geeft aan welk percentage van de oppervlakte van de stikstofgevoelige natuur belast wordt met een stikstofdepositie die hoger is dan 70 mol/ha/jaar boven de KDW en lager is dan 2 maal de KDW.
- Donkerpaars (sterke overbelasting) geeft aan welk percentage van de oppervlakte van de stikstofgevoelige natuur belast wordt met een stikstofdepositie die hoger is dan 2 maal de KDW.

Ontwikkeling stikstofdepositie per habitatype of leefgebied

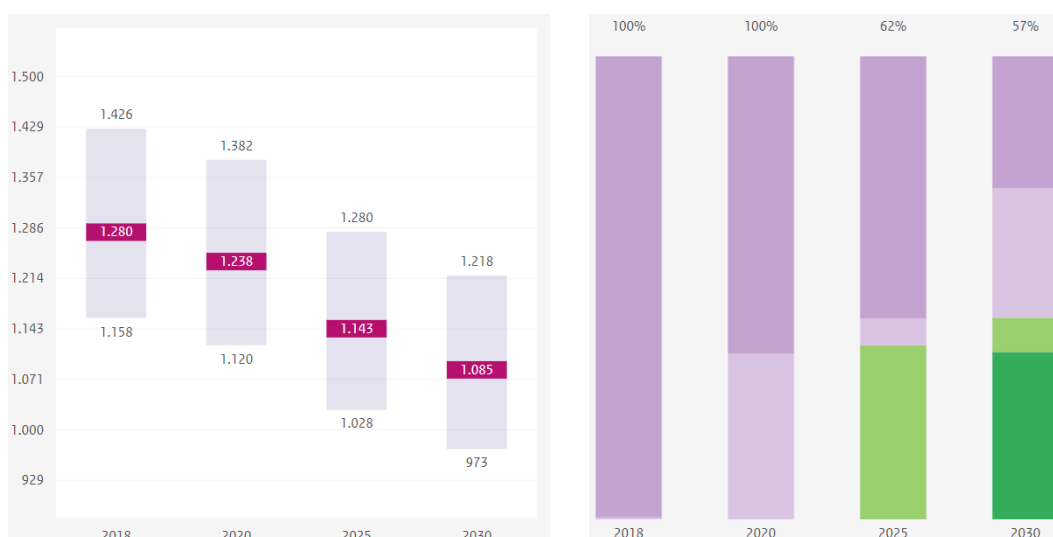
Onderstaande figuren (Figuur 6) laten per habitatype in Olde Maten en Veerslootslanden de depositietrend zien, door voor een aantal jaren de spreiding in voorkomende depositiewaarden weer te geven (kaart links). De figuur rechts toont per habitatype voor meerdere jaren de mate van stikstofbelasting voor het betreffende habitatype of leefgebied. Het percentage in de figuur rechts geeft aan welk deel van de oppervlakte van het betreffende habitatype of leefgebied overbelast is. De kleuren in deze figuren komen overeen met de legenda van figuur 5.

Figuur 6: Ontwikkeling stikstofdepositie en mate van stikstofbelasting per habitatype of leefgebied stikstofdepositie in mol N/ha/jr (Bron: AERIUS M22)

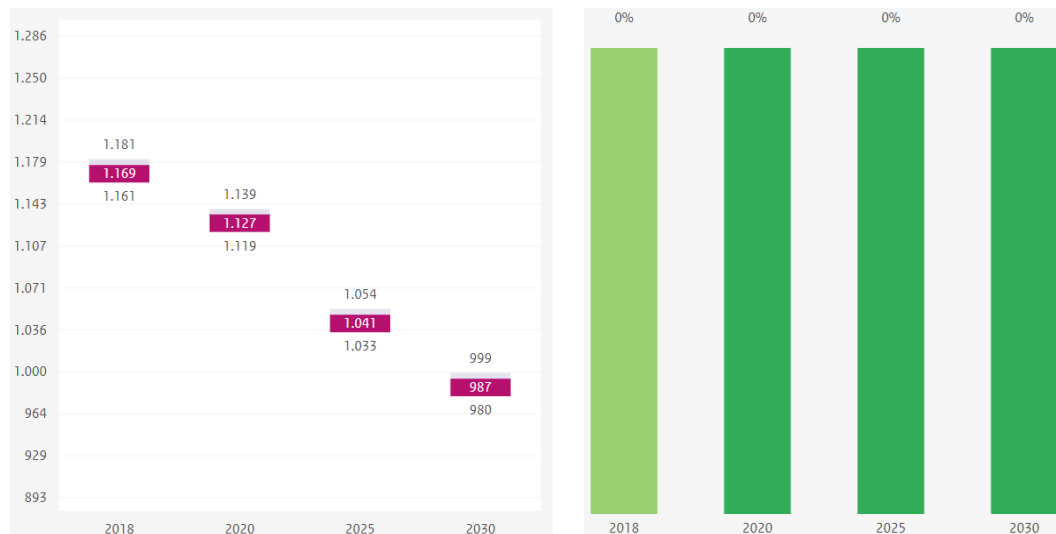
H6230 - Heischrale graslanden (KDW 714 mol/ha/jr)

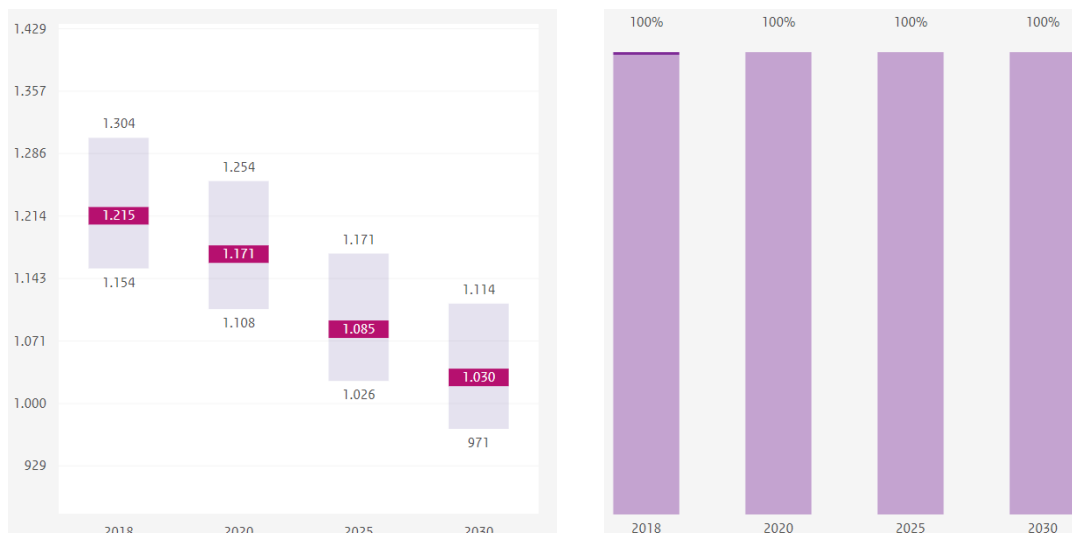
H6410 - Blauwgraslanden (KDW 1071 mol/ha/jr)

H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen) (KDW 1214 mol/ha/jr)

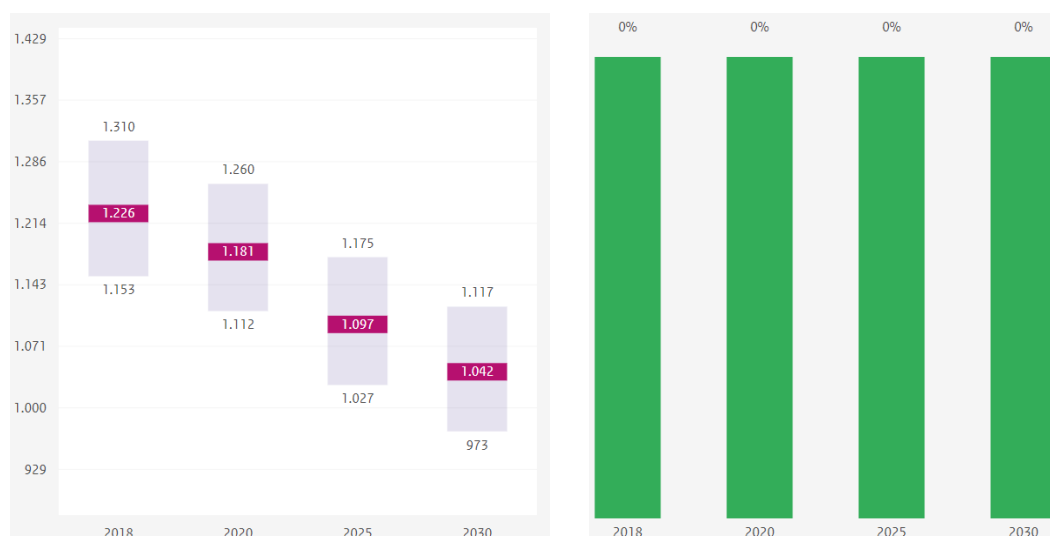
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) (KDW 714 mol/ha/jr)

Lg02 - Geïsoleerde meander en petgat (KDW 2143 mol/ha/jr)

Lg05 - Grote-zeggenmoeras (KDW 1714 mol/ha/jr)

Analyse

De stikstofdepositie in Nederland ligt al vier tot vijf decennia op een te hoog niveau (Bobbink, 2021). Zo werd in 2018 op 75% van het totale oppervlak van 30 (sub)habitattypen in de Nederlandse Natura 2000-gebieden de KDW (kritische depositiewaarde) overschreden. De langdurige overschrijding van de KDW heeft geleid tot een ernstige aantasting van de structuur en het functioneren van Natura 2000-habitats, maar ook van buiten Natura 2000-gebieden gelegen stikstofgevoelige natuur (Bobbink et al, 2022). Herstelbaarheid van stikstofgevoelige habitattypen is variabel (Bobbink et al, 2022). Vooral de cumulatieve gevolgen van vermessing (als gevolg van langdurige overbelasting en ophoping van stikstof), al of niet in combinatie met versterkte verzuring en negatieve effecten van ammonium (ammoniak), zijn doorslaggevend voor de afname van de biodiversiteit. Dit betekent dat op voorheen (matig) voedselarme bodems en/of op verzuringgevoelige gronden de negatieve effecten het meest ernstig zijn (Bobbink et al, 2022). Bobbink benoemt 12 habitattypen als slecht herstelbaar (bijvoorbeeld Heischrale graslanden en diverse hoogveentypen) of matig herstelbaar (bijvoorbeeld Droge heiden en Veenmosrietlanden). Volgens dezelfde methode zijn in een aanvullend rapport van Bobbink nog eens 18 habitattypen en de leefgebiedtypen beoordeeld (waarbij Zure vennen en Jeneverbestruwelen als matig herstelbaar zijn benoemd en het leefgebied Bos van arme zandgronden als slecht).⁹ Dit alles resulteert dus in een lijst met in totaal 15 habitattypen en leefgebieden die slecht of matig herstelbaar zijn van stikstof. Voor deze habitattypen en leefgebieden geldt een grote urgentie om de stikstofdepositie op zeer korte termijn te reduceren tot onder de KDW.

De kaartbeelden in de figuren 3 tot en met 6 laten zien dat ook in 2030 nog een groot deel van het gebied een sterke overbelasting van stikstof kent.

Ter plaatse van de habitattypen Heischrale graslanden (H6230, KDW 714 mol/ha/jr) en Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) (H7140B, KDW 714 mol/ha/jr) is momenteel sprake van een **matige** overbelasting. Dit blijft naar verwachting van AERIUS M22 zo tot en met 2030.

Het habitatype Blauwgraslanden (H6410, KDA 1071 mol/ha/jr) is op dit moment nog voor 100% overbelast. De verwachting voor 2030 is dat nog 57% matig overbelast zal zijn en het overige deel slechts naderend of zelfs geen overbelasting meer kent.

Voor de volgende habitattypen geldt **geen** overbelasting voor **100%** van het areaal vanaf heden tot en met 2030:

- H7140A – Overgangs- en trilvenen (KDW 1214 mol/ha/jr)
- Lg02 – Geïsoleerde meander en petgat (KDW 2143 mol/ha/jr)
- Lg05 – Grote-zeggenmoeras (KDW 1714 mol/ha/jr)

In de PAS-Gebiedsanalyse uit 2017 gaf het model AERIUS op Olde Maten en Veerslootslanden voor het jaar 2030 hogere depositiewaarden. Op gebiedsniveau was in die analyse de geprognosticeerde depositie

⁹ Aanvulling op rapportage Herstelbaarheid van door stikstofdepositie aangetaste Natura 2000-habitattypen: een overzicht. Tomassen, H., E. Remke & R. Bobbink (2022), Onderzoekcentrum B-WARE, Nijmegen.

gemiddeld 1234 mol/ha/jr in 2030 (zie figuur 3.4, PAS-Gebiedsanalyse 2017 Olde Maten & Veerslootslanden). In de huidige versie van AERIUS is op gebiedsniveau sprake van een gemiddelde depositie van 1050 mol/ha/jr in 2030. De reden voor deze lagere uitkomst is gelegen in diverse updates van AERIUS. Bij deze updates wordt onder meer het bepalen van de depositie steeds verder verfijnd.¹⁰ Ook zijn steeds meer meetgegevens beschikbaar waarmee de berekeningen van AERIUS worden gekalibreerd.

De berekende stikstofdruk op de habitattypen is daarom in algemene zin afgenomen, maar verschillende habitattypen staan nog onder lichte tot matige stikstofdruk. Waarbij vermelding verdient dat de herstelbaarheid van stikstof van het habitatype H6230 Heischrale graslanden slecht en van het habitatype H7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) matig is (Bobbink et al, 2022 en nader onderzoek door de Taakgroep Ecologische Onderbouwing).

Het voorgaande betekent dat in Olde Maten en Veerslootslanden, vanwege de voortdurende overschrijding van de KDW in 2030 voor (een deel van) de arealen van verschillende habitattypen, de te hoge stikstofdepositie nog altijd een drukfactor is.

¹⁰ Zie de releasenotes per versie op deze pagina: [Documenten | AERIUS](#)

Hoofdstuk 5: Overzicht herstelmaatregelen

In het Natura 2000-beheerplan voor Olde Maten & Veerslootslanden zijn in hoofdstuk 6 de instandhoudingsmaatregelen beschreven die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. Op korte termijn (eerste beheerplanperiode) zijn de maatregelen gericht op het voorkomen van verslechtering van de aanwezige habitats. De maatregelen zijn er voornamelijk op gericht om de effecten van de drukfactoren (H4) weg te nemen c.q. te verminderen. Bijlage 1 benoemt de maatregelen voor habitattypen die via het Veegbesluit aan het aanwijzingsbesluit zijn toegevoegd. Deze maatregelen zijn nog niet toegevoegd aan dit hoofdstuk. De maatregelen zijn nog niet uitgewerkt en uitgevoerd vanwege de zeer recente vaststelling van het Veegbesluit.

5.1 Van beheerplan tot uitvoering: Ontwikkelopgave en gebiedsprocessen

Interne en externe maatregelen

In veel Natura 2000-gebieden in Overijssel zijn niet alleen 'interne' maatregelen nodig in de Natura 2000-gebieden, zoals maaien, plaggen en kappen. Ook zijn maatregelen nodig buiten de begrenzing van het gebied om in het gebied de juiste condities voor de aangewezen habitats te bereiken (bijvoorbeeld het stoppen of verminderen van bemesting) of om voldoende leefgebied te creëren. Daarnaast komt het voor dat maatregelen in de Natura 2000-gebieden getroffen worden, maar waarvan effecten merkbaar zijn buiten het Natura 2000-gebied (bijvoorbeeld als gevolg van het verhogen van het waterpeil). Deze laatste twee categorieën maatregelen noemen we 'externe maatregelen'.

Ontwikkelopgave

Om tot uitvoering van alle Natura 2000-maatregelen te komen heeft de provincie Overijssel in 2013 het Programma Ontwikkelopgave gestart. Belangrijk element van de Ontwikkelopgave is dat de provincie dit programma niet alleen uitvoert. In 2013 is in Overijssel namelijk het akkoord 'Samen Werkt Beter' gesloten. Veertien Overijsselse organisaties zetten zich via dit akkoord in om een balans te vinden op het terrein van economie en ecologie. Het bestuurlijke platform 'Samen Werkt Beter' is van groot belang voor de realisering van de Ontwikkelopgave Natura 2000. In de aanpak in elk gebied zijn de partners van Samen Werkt Beter vertegenwoordigd: bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden. Zij voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk.

De aanpak voor de Natura 2000-gebieden verloopt via gebiedsprocessen. De doelstelling daarvan is om te komen tot een gedragen inrichtingsplan met onderbouwde maatregelen op detailniveau. De instandhoudingsdoelstellingen en de maatregelen uit het beheerplan en de PAS-gebiedsanalyse zijn daarbij het vertrekpunt. Binnen de gebiedsprocessen is ruimte voor maatwerk en onderzoek om te bepalen hoe maatregelen op perceelsniveau uitwerken en wat daarvoor de mogelijkheden zijn. Als de maatregelen gevolgen hebben voor de bestemming van gronden en/of het gebruik ervan, dan wordt de bestemming of het gebruik gewijzigd en in een ruimtelijk plan vastgelegd. Dit kan in de vorm van een gemeentelijk bestemmingsplan of een Provinciaal Inpassingsplan (PIP).

Inrichtingsplan

Het proces voor de herinrichting van de Olde Maten & Veerslootslanden is al ver voor de Aanwijzing tot Natura 2000 gebied (3 juli 2013) gestart en heeft in 2012 geleid tot twee inrichtingsplannen (Olde Maten en Groene Kruispunt, Royal Haskoning en voor Veerslootlanden, EcoGroen Advies). Betrokken gebiedspartners waren Steenwijkerland, Zwartewaterland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, LTO Noord, Waterschap Drents Overijsselse Delta en Provincie Overijssel. Ook met grondeigenaren en omwonenden is intensief contact geweest om maatregelen af te stemmen op hun wensen en te kijken naar inpassing in de bedrijfsvoering.

Onderzoeken

Verschillende onderzoeken zijn uitgevoerd ter onderbouwing of ter bevordering van de uitwerking van de maatregelen voor Olde Maten & Veerslootslanden (zie ook beide inrichtingsplannen), zoals:

Door het oprichten van een grondwatermeetnet door middel van extra peilbuizen is het grondwaterpeil en de stijghoogte van het water gemonitord (**M03**). Via de monitoring is gebleken dat het peilbeheer werkt, maar onvoldoende is om de natuurdoelstellingen te behalen. De wegzijging is te groot en kwelflux is te klein. De waterkwaliteit en – kwantiteit van de inlaat worden niet gemeten. Het deel ten noorden van het Conradkanaal zou als helofytenfilter voor het zuidelijk deel moeten werken, maar de werking is onbekend. Ook wordt de waterkwaliteit in het gebied zelf niet gemonitord.

Vanwege het niet halen van de natuurdoelstellingen middels het peilbeheer, zou onderzoek naar invloed van slootpeilen op de omgeving en de invloed van de zandwinplas op gebied (**M04**) gestart moeten worden. Echter de omvang van dit onderzoek is onbekend en zou veel impact hebben op het agrarisch gebied. Er is besloten om dit onderzoek in een later stadium weer op te pakken, o.a. in verband met financiering. Het zou kunnen dat er snel wordt overgestapt naar **M6** inundatie.

Ook is er een onderzoek gestart naar het functioneren veenmosrietland en blauwkoppen ten noorden Conradsweg (**M12**). Naast het plaatsen van peilbuizen via uitbreiding van het meetnet worden er ook enkele raaien onderzocht voor aanvullende informatie (e.g. EGV, temperatuur).

Het onderzoek om de randvoorwaarden voor bemesting en beweiding in percelen met agrarisch natuurbeheer vast te stellen is als afgerond beschouwd (**M14**). Uit verschillende overleggen tussen de provincie en de TBO is gebleken dat bemesting op de percelen wordt afgebouwd en onderzoek naar de randvoorwaarden vóór bemesting is daardoor niet meer relevant.

Daarnaast is er een extra onderzoeksmaatregel geïntroduceerd naar aanleiding van het Veegbesluit. Dit onderzoek zal zich richten op de grondwaterkwaliteit en biochemische condities, grondwaterinvloed in wortelzone en vegetatiesamenstelling van het habitatype Heischraal grasland in Veerslootlanden (**VM15**).

Ook heeft er een monitoringsonderzoek plaatsgevonden om te inventariseren naar de populatie van de Zeggekorfslak en de Platte schijfhoren:

Zegge-korfslak

Het gemiddelde aantal Zegge-korfslakken en de gemiddelde presentie bepaald over de onderzochte locaties zijn significant afgenomen als gevolg van herinrichtingen (bijvoorbeeld, openmaken van boksloten, graven en verbreden van de watergangen). De verwachting is dat de soort zich zal herstellen wanneer verlandingsprocessen toegestaan worden. De staat van instandhouding is als matig ongunstig beoordeeld.

Platte schijfhoren

De omvang van de Platte schijfhoren-populatie is niet noemenswaardig veranderd en vrij stabiel. Herinrichting van de Olde Maten sloot is gunstig voor de soort en het areaal aan leefgebied is daar toegenomen. Echter er is aanbevolen om monitoring van de soort uit te breiden om meer zicht te krijgen op de verspreiding en invloed herinrichtingsmaatregelen. Het is duidelijk geworden dat de Platte schijfhoren ook in (vrij) vergevorderde verlandingsvegetaties kan voorkomen. Uiteindelijk zal de soort in de verlandingssuccessie verdwijnen. Gebieden dienen aangewezen te worden waar de nadruk ligt op het behoud van soorten, bijvoorbeeld, speciale open en warme sloten ten behoeve van de Platte schijfhoren, de Kleverige poelslak en de Gestreepte waterroofkever nabij extensief beheerde agrarische gebieden.

Onderzoek naar Bittervoorn, Grote modderkruiper en Kleine modderkruiper heeft geleid tot een atlas met gegevens over het voorkomen van deze vissoorten. Er is een vervolgonderzoek uitgezet om de nul-situatie beter in kaart te krijgen van deze vissoorten. Dit vervolgonderzoek zal worden meegenomen in het "Meetnet vissen voor N2000" van de provincie (**B21 & B31**).

Herstelmaatregelen

De uitkomst van het inrichtingsplan zijn gedetailleerde inrichtingskaarten met maatregelen voor Olde Maten & Veerslootslanden en de directe omgeving. Deze kaarten zijn te raadplegen op: [A0s \(planviewer.nl\)](https://planviewer.nl).

In Tabel 4 is een overzicht te zien met alle maatregelen voor Olde Maten & Veerslootslanden. Alle herstelmaatregelen in Olde Maten & Veerslootslanden zijn uitgevoerd.

Tabel 4: Overzicht (herstel)maatregelen

Maatregel	Omschrijving	Maatregeltipe	% Gereed	Bron
B21	Zeggekorfsiak. In de eerste beheerplanperiode moet worden onderzocht en vastgelegd waar de soort voorkomt en hoe groot de populatie is.	Onderzoek	100	BHP
B31	Bittervoorn, grote modderkruiper, kleine modderkruiper en platte schijfhoren. In de eerste beheerplanperiode moet worden onderzocht en vastgelegd waar de soorten voorkomen en hoe groot de populaties zijn. Ook moet de ontwikkeling van de populaties gemonitord worden.	Onderzoek	100	BHP
M1	Verondiepen watergangen in gebied	Eenvoudige inrichting	100	GA
M10	Opengraven verlande boksloten	Eenvoudige inrichting	100	GA
M11	Introductie soorten	Aanvullend beheer		GA
M12	Onderzoek functioneren veenmosrietland en blauwkoppen ten noorden Conradsweeg. Welke maatregelen nodig zijn voor de verbetering van de kwaliteit van de veenmosrietlanden en blauwkoppen is onduidelijk omdat te weinig bekend is over de ontstaanswijze en het vroegere en huidige functioneren van dit systeem.	Onderzoek	100	GA
M13	Graven randsloten in boksloten en vrezes riet- en zeggevegetaties	Eenvoudige inrichting	100	GA
M14	Vaststellen randvoorwaarden bemesting en beweiding in agrarisch natuurbeheerpercelen. In de eerste beheerplanperiode zal worden onderzocht welke mate van bemesting en beweiding acceptabel is (M14). In aansluiting op het onderzoek dienen ook de resultaten praktisch vertaald te worden, zodat ze kunnen worden geïmplementeerd. De resultaten van het onderzoek zullen worden verwerkt in de beheerafspraken.	Onderzoek	100	GA
M2	Opzetten peilen in gebied	Eenvoudige inrichting	100	GA
M3	Monitoring peilen en stijghoogte (grondwatermeetnet oprichten); Er zullen aanvullende peilbuizen geplaatst worden met aanvullende monitoring; Piet Bremer (provincie) kijkt hiernaar, komt in monitoringsplan.	Monitoring	100	GA
M4	Onderzoek naar invloed slootpeilen omgeving en invloed zandwinplas (optioneel, afhankelijk van informatie vanuit M3)	Onderzoek	100	GA
M5	Afgraven maaiveld	Eenvoudige inrichting	100	GA
M6	Inundatie (optioneel, afhankelijk van informatie vanuit M3)	Doorlopend aanvullend beheer		GA
M7	Flexibel peilbeheer	Eenvoudige inrichting	100	GA
M8	Vermindering bemesting	Eenvoudige inrichting	100	GA
M9	Herstel bevoeiingssysteem	Eenvoudige inrichting	100	GA
V01	Onderzoek naar grondwaterkwaliteit, bodemchemische condities, grondwaterinvloed wortelzone en vegetatie-samenstelling	Onderzoek		VB

Toelichting bij Tabel 4: Maatregeltypes**Eenvoudige inrichting**

Onder 'Eenvoudige inrichting' vallen die maatregelen waarbij geen bestuurlijke besluitvorming en/of grondverwerving nodig is. Vaak betreft dit interne maatregelen zonder externe invloed buiten het Natura 2000-gebied. Denk hierbij aan bijvoorbeeld het afdammen van greppeltjes binnen een Natura 2000-gebied.

Complexe inrichting

Onder 'Complexe inrichting' vallen maatregelen die zijn opgenomen in een gebiedsproces waar bestuurlijke besluitvorming en/of grondverwerving een onderdeel van uitmaakt.

Aanvullend beheer

Onder 'Aanvullend beheer' vallen maatregelen als extra plaggen en opslag verwijderen die één of meerdere malen in een beheerplan-periode van 6 jaar worden uitgevoerd. Deze maatregelen zijn mogelijk ook herhaalbaar in volgende beheerplan-periodes. Het '%Gereed' in bovenstaande tabel heeft betrekking op de lopende beheerplan-periode.

Doorlopend aanvullend beheer

Onder 'Doorlopend aanvullend beheer' vallen zaken als maaien en begrazen. Dit zijn maatregelen die als ze eenmaal zijn ingezet de hele beheerplan-periode van 6 jaar blijven doorlopen. Deze maatregelen zijn mogelijk ook herhaalbaar in volgende beheerplan-periodes. Het '%Gereed' in bovenstaande tabel heeft betrekking op de lopende beheerplan-periode.

Onderzoek

Onderzoeksmatregelen zijn maatregelen waarbinnen enkel onderzoek is geformuleerd in de vorm van een project. Onderzoek als onderdeel van een complexe inrichtingsmaatregel valt onder de inhoudelijke voorbereiding van deze complexe inrichtingsmaatregel.

Toelichting bij Tabel 4: % Gereed

In de kolom "% gereed" staan enkele lege cellen. Voor deze maatregelen is de voortgang niet gerapporteerd.

Legenda kolom "bron"

GA PAS-gebiedsanalyse
BHP Beheerplan
VB Veegbesluit

Veerslootslanden

Het oude reservaat in de Veerslootslanden ligt in het N2000 gebied. Het waterpeil in het reservaat is al decennialang hooggehouden, eerst met een windwatermolen, maar in de 80er jaren is deze vervangen door een elektrisch gemaal. Met deze maatregel wordt vooral het slootpeil hoog gehouden en door een geringe indringing van het water in het veen wordt het gebied iets natter gemaakt. Het beheer van het peil bestaat nu uit een vast peil van -1.00m NAP, waardoor de greppels goed vol staan. Langs deze greppels, die nu deels zijn aangeschuind, zie je dat basische soorten standhouden of zich vestigen/toenemen.

Op kleine schaal wordt geplagd (verwijderen, verdroogde en veraarde bovenlaag) om te kijken wat dat oplevert. Tussen het reservaat en de Olde Maten, binnen het N2000-gebied, ligt een ingericht gebied. Dit gebiedje is ingericht (afgeplagd) in 1998 voordat de grote inrichting van de Olde Maten & Veerslootslanden plaatsvond.

Tot slot zijn in 2006 enkele percelen ten noorden van het reservaatgebied afgeplagd ten behoeve van de ontwikkeling van blauwgrasland. Deze percelen zijn minder diep geplagd dan het gebiedje ten westen van het reservaat.

Olde Maten

In de Olde Maten zijn dichtgegroeide boksloten weer opengehaald (uitgebaggerd en bosopslag verwijderd) om vanuit het open water verlanding op gang te brengen en weer trilvenen en veenmosrietlanden te verkrijgen. In de Olde Maten wordt een natuurlijk peil met een bandbreedte van -1.20 tot 0.80 gehanteerd om een tegendruk te vormen voor het grondwater onder de Veerslootslanden. Bedoeling is dat de kweldruk in de Veerslootslanden omhooggaat en dat het grondwater niet onder de Olde Maten door richting Zwarte Water en polders stroomt.

Hoofdstuk 6: Beoordeling verwacht effect natuurherstelmaatregelen

6.1 Monitoring

Uit het vorige hoofdstuk blijkt dat voor Olde Maten & Veerslootslanden, voor wat betreft de eerste beheerplanperiode, de maatregelen uit het Natura 2000-beheerplan zijn uitgevoerd. Zoals vermeld in dat hoofdstuk zijn deze maatregelen via een gebiedsproces nader geconcretiseerd en tot op perceelsniveau uitgewerkt via de inrichtingsplannen. De 'Werkwijze Monitoring Beoordeling Natuurnetwerk – Natura 2000' geeft aan welke monitoring moet plaatsvinden voor Natura 2000.¹¹ Na uitvoering van de maatregelen start een traject van monitoring om het effect van de maatregelen te volgen. Wanneer het verwachte effect van een maatregel niet optreedt, kan bijgestuurd worden.

Natura 2000 monitoring

Olde Maten & Veerslootslanden wordt conform de 'Werkwijze Monitoring Beoordeling Natuurnetwerk – Natura 2000' verschillende monitoringswerkzaamheden gemonitord, namelijk:

- Vegetatiekartering (12-jaarlijks)
- Structuurkartering (6-jaarlijks)
- Florakartering (6-jaarlijks)
- Insectenkartering (6-jaarlijks)
- Broedvogelkartering (6-jaarlijks)
- Abiotiek

Van de bovenstaande karteringen zijn datasets beschikbaar, maar er zijn nog geen analyses uitgevoerd met deze data. Op basis van deze ruwe datasets kunnen geen conclusies getrokken worden voor de eerste versie van de NDA. Het uitgangspunt voor de eerste cyclus van NDA's is dat deze is opgebouwd op basis van bestaande informatie (zie ook paragraaf 1.1).

Procesindicatoren

Om de effectiviteit van de herstelmaatregelen in het Natura 2000-gebied Olde Maten & Veerslootslanden te beoordelen worden er sinds 2018 verschillende procesindicatoren (Tabel 5) gemonitord. Met deze procesindicatoren wordt per habitatype-maatregelcombinatie beoordeeld of de ontwikkeling van abiotische standplaatscondities en de vegetatie wijst op herstel van de habitattypen.

Data uit procesindicatoren worden nog maar sinds 2018 verzameld en geven daarom beperkt zicht op den procesindicatoren, omdat de meeste maatregelen nog niet of nog maar (zeer) recent zijn uitgevoerd.

Tabel 5: Overzicht Procesindicatoren Olde Maten & Veerslootslanden

Procesindicatoren	
Biotisch	
Flora	PQ plots
	Indicatorsoorten
Abiotisch	
Grondwater	Grondwaterkwantiteit
	Inundatieduur en -frequentie
Bodemchemie	
Kwelflux	

Aanvullende monitoringsgegevens

Naast de procesindicatoren worden er diverse andere gegevens bijgehouden. In Tabel 6 is een overzicht te vinden.

Tabel 6: Monitoringsoverzicht Olde Maten & Veerslootslanden

Biotisch		
Fauna	Netwerk Ecologische Monitoring	Insecten (Dagvlinders, libellen en sprinkhanen in 2018)
		Broedvogels gemonitord in 2018

¹¹ Meer informatie over deze werkwijze is te vinden op: [Monitoring en Natuurinformatie - BIJ12](#)

Van de bovenstaande gegevens zijn datasets beschikbaar, maar er zijn nog geen analyses uitgevoerd met deze data. Op basis van deze ruwe datasets kunnen geen conclusies getrokken worden voor de eerste versie van de NDA. Het uitgangspunt voor de eerste cyclus van NDA's is dat deze is opgebouwd op basis van bestaande informatie (zie ook paragraaf 1.1).

Analyse data grond- en oppervlaktewaterstanden

Vanuit het Programma Natuur is geld beschikbaar voor het analyseren van de data van de opgenomen waterstanden in Olde Maten & Veerslootslanden. Betreft een onderzoeksmaatregel die al enige jaren op de plank ligt. Op basis hiervan kan worden beoordeeld of de genomen hydrologische maatregelen met bijbehorende grond- en oppervlaktewaterpeilen toereikend zijn voor de blauwgraslanden.

Veldbezoeken

Sinds de inwerkingtreding van het PAS (2015) vindt jaarlijks een veldbezoek naar het gebied plaats, waaraan provincie, TBO's en overige geïnteresseerde gebiedspartners deelnemen. Het doel van de veldbezoeken is om een visuele inspectie te doen van het gebied. In het veldbezoek wordt gekeken naar opvallende zichtbare (indicaties voor) ontwikkelingen in de habitattypen en leefgebieden van soorten. Het veldbezoek is nadrukkelijk een aanvulling op, en niet een vervanging van de veel meer gedegen (zowel ruimtelijk als inhoudelijk) kwantitatieve metingen van de natuurkwaliteit. Deze PAS veldbezoeken zijn voortgezet onder de noemer Natura 2000-veldbezoek, omdat het PAS in 2019 is geëindigd. Alle veldbezoeken naar Olde Maten & Veerslootlanden laten het volgende zien.

Het grondwaterpeil in het reservaat volgt waarschijnlijk nog gewoon het grondwaterpeil in het landbouwgebied. Kwel komt niet meer in het maaiveld, we merken dit aan het verdwijnen van de kritische soorten zoals parnassia, vleeskleurige orchis, krielparnassia, tweehuizige zegge, welriekende nachtorchis en melkviooltje. Als het terrein goed nat is komt dit door regenwater, wat in sommige situaties mengt met ingepompt water. Op natte stukken die regelmatig overstroomde hielden sommige kritische mossen lang stand, maar die zijn helaas ook verdwenen. Het beheer van het peil bestaat nu uit een vast peil, waardoor de greppels goed vol staan. Langs deze greppels, die nu deels zijn aangeschuind, zie je dat basische soorten standhouden of zich vestigen/toenemen. In het terrein zelf is er niets veranderd. Door het terrein een- of tweemaal per jaar kort te inunderen wordt gehoopt de basen op peil te houden in het reservaat en daarmee de soorten/ vegetaties die er nog zijn. Maar omdat wij het terrein redelijk nat hebben gehouden en de omgeving is geklonken ligt het terrein hoger dan zijn omgeving, door ontwatering vooral in het landbouwgebied waar nog veel klink is. Dus op termijn zal de kwaliteit van de vegetatie afnemen. De vegetatie in het reservaat gaat achteruit door het wegvallen van de diepe kwel, die niet te compenseren valt met het opzetten van het waterpeil. Maar door inundaties kan de verzuring wel worden vertraagd.

Het gebiedje ten westen van het reservaat is totaal verzuurd, omdat het niet mogelijk was in het gebied (grond)water vast te houden. Aanwezige soorten als veenpluis en veenmos wijzen op zuurdere omstandigheden. Het was een smalle strook in een agrarisch ontwaterde omgeving. Het zijn redelijk ontwikkelde veenmosrietlanden geworden, wel met soorten als aardbeivlinder en zilveren maan, beenbreek, moeraswolfsklauw en witte snavelbies. Wat je wel kunt zien dat aan de oostzijde van deze strook de meeste basische soorten zitten. Waarschijnlijk zit er nog kalk en ijzer in het veen uit de tijd dat het kwelgebied was. Deze kwel komt uit het oosten. Ook nu met het hogere peil ten oosten van de Rechterenseweg (-100 NAP, het vroegere winterpeil is verhoogd naar zomerpeil) blijft het terrein zuur. Dit heeft waarschijnlijk ook te maken met plagdiepte en de hydrologische inrichting waardoor geen inundaties met boezemwater plaats vinden, alleen met regenwater.

De afgeplagde percelen ten noorden van Scholenland liggen buiten het N20000-gebied en ontwikkelen zich tot nu toe goed. Soorten als knotszegge, Spaanse ruiter, blauwe knoop, draadzegge, ronde zegge, moeraskartelblad, klokjesgentiaan, parnassia, etc. hebben zich al gevestigd, soms met een beetje hulp door het opbrengen van maaisel uit blauwgraslanden. Ook vinden hier inundaties plaats met kwelwater gemengd met regenwater in natte periodes (zie foto 1 H7.1 synthese).

De huidige kwaliteit van de veenmosrietlanden in de Olde Maten is over het algemeen matig. Trend is onbekend. Ze zijn verzuurd en verdroogd. Door het huidige peilbeheer (regenwatermodel) wordt voornamelijk regenwater vastgehouden, er komen dus geen basen meer in de veenmosrietlanden. Verder fungeert het regenwatermodel niet voldoende. Door verdamping, wegzijging en zonder inlaat van water wordt het gebied niet voldoende van water voorzien.

Figuur 7: Veerslootslanden met het reservaat (rood) en het in 1998 geplagde gebied (geel). Op de paarse percelen wordt blauwgrasland beoogd en de groene delen hebben een weidevogeldoelstelling (Bron: EcoGroen Advies, 2012).

6.2 Expertoordeel

Stikstofdepositie

Uit de AERIUS-berekeningen blijkt dat er voor de habitattypen H6230-Heischraal grasland, H6110-Blauwgrasland en H7140B-Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) in 2030 nog een restprobleem is wat betreft de overschrijding van de KDW voor deze habitattypen. Voor Heischraal grasland en Veenmosrietland is er dan nog sprake van een matige overbelasting (100%). Voor Blauwgrasland is er nog sprake van een lichte tot matige overbelasting (57%).

Hydrologie

Blauwgraslanden

De Blauwgraslanden in het reservaat De Veerslootslanden waren ooit goed ontwikkeld (zie hier voor), maar de oppervlakte en de kwaliteit nemen af omdat het wegvallen van de kwel onvoldoende kan worden gecompenseerd door een hoger peil en inundatie. Een groot deel van de vegetatie in het reservaatgebied wordt ingenomen door rompgemeenschappen. De trend is negatief, ook al zijn herstelmaatregelen hydrologie al uitgevoerd maar zijn mogelijk dus onvoldoende om het bestaande areaal te redden en nieuwe blauwgraslanden te ontwikkelen.

Voor behoud van het blauwgrasland in het reservaat en ontwikkeling van blauwgrasland daarbuiten is inundatie gedurende korte perioden in de winter van groot belang. Niet zozeer dus om de weggevallen kwel te compenseren maar om (verdere) verzuring tegen te gaan.

Door het achterwege blijven van inundatie van blauwgrasland in de Olde Maten zal het niet lukken dit habitattype hier te ontwikkelen.

H7140B Overgangs-en trilvenen (veenmosrietlanden)

De huidige kwaliteit van de veenmosrietlanden in de Olde Maten is over het algemeen matig. Trend is onbekend. Ze zijn verzuurd en verdroogd. Door het huidige peilbeheer (regenwatermodel) wordt voornamelijk regenwater vastgehouden, er komen dus geen basen meer in de veenmosrietlanden. Verder fungeert het regenwatermodel niet voldoende. Door verdamping, wegzijging en zonder inlaat van water wordt het gebied niet voldoende van basenrijkwater voorzien.

Analyse data grond- en oppervlaktewaterpeilen

Er ligt al geruime tijd een noodzakelijke analyse van de gemeten grond- en oppervlaktewaterpeilen op de plank. Uitvoering van deze analyse is dringend gewenst om te vast te stellen of de uitgevoerde (hydrologische) maatregelen toereikend zijn voor behoud en uitbreiding/ontwikkeling van blauwgrasland en veenmosrietland!

Hoofdstuk 7: Conclusie

7.1 Synthese

De stikstofdepositie moet voor verbetering van de kwaliteit van het aanwezige heischrale grasland en kwaliteitsbehoud en uitbreiding van blauwgrasland en veenmosrietland verder omlaag tot beneden KDW.

Voor behoud en uitbreiding van blauwgrasland zijn hoge grond- en oppervlaktewaterpeilen en korte inundaties in de winter belangrijk (zie foto 1 van de situatie in februari 2019). Om vast te stellen of de getroffen maatregelen toereikend zijn dienen de waterstanden van de afgelopen jaren (voor en na de herinrichting) dringend te worden geanalyseerd. Vooralsnog duiden waargenomen en verdwenen plantensoorten plaatselijk op verzuring van de bodem en ontbreken voldoende basenrijke omstandigheden.

Foto 1: Inundatie vanuit de sloot op het geplagde perceel ten noorden van het reservaat in februari 2019 (foto Piet Bremer).

Voor de verdere ontwikkeling van veenmosrietlanden in de Olde Maten is de aanvoer van voldoende (basenrijk) water

7.2 Lange termijn en toekomstperspectief

In belangrijke mate hangt het lange termijn- en toekomstperspectief voor de habitattypen veenmosrietland en blauwgrasland af van de stikstofdepositie. Die zal voor deze beide habitattypen ook na 2030 verder moeten afnemen.

Voor de **blauwgraslanden**, huidige en toekomstige is het, zoals hier voor al meerdere keren is opgemerkt, van belang dat vanwege het wegvallen van de kwel in het maaiveld en het tegengaan van verzuring in de winter regelmatig kortdurende inundaties plaatsvinden. Alleen dan is er met een dalende stikstofdepositie perspectief voor dit habitatype. De analyse van de data van de grond- en oppervlaktewaterstanden moeten uitwijzen hoe effectief de genomen maatregelen reeds zijn.

Wat betreft de **veenmosrietlanden**, waarvan de ontwikkeling vooral wordt beoogd in en de boksloten is het belangrijk dat een groot deel van deze boksloten (60%) nog wordt uitgebaggerd en de houtige opstanden worden verwijderd. In 20% van de boksloten moet de houtige opstand nog worden verwijderd. Veel potentie voor H7140B-veenmosrietland moet vervolgens via cyclisch beheer worden benut. De waterhuishouding is voor dit habitatype zowel kwantitatief als kwalitatief nog niet voldoende, er kan niet voldoende water worden vastgehouden om jaar rond voldoende water te hebben voor dit habitatype. Kwalitatief nog niet op orde omdat er geen basenaanvoer plaatsvindt.

7.3 Eindoordeel

Het eindoordeel (Tabel 7) voor Olde Maten en Veerslootslanden volgt uit deze Natuurdoelanalyse in vergelijking met de referentiesituatie uit het aanwijzingsbesluit. Er wordt gekeken of behoud van de natuurdoelen is geborgd en het behalen van instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 3) binnen bereik blijft of komt bij de te verwachten stikstofdepositie (hoofdstuk 4), in combinatie met andere drukfactoren en gegeven de geborgde (uitgevoerde en geprogrammeerde) natuurherstelmaatregelen (hoofdstuk 5). In het eindoordeel wordt gewerkt met drie definities: 'Ja', 'Ja, mits' en 'Nee, tenzij':

Leiden de maatregelen tot het tegengaan van verslechtering én bereiken instandhoudingsdoelstellingen?	
Ja	De natuurdoelanalyse levert in dit geval de ecologische onderbouwing dat het vastgestelde pakket maatregelen realisatie van de instandhoudingsdoelstelling mogelijk maakt door het op orde brengen van de condities daarvoor. Deze uitkomst bevestigt het maatregelenpakket en biedt basis voor verdere uitwerking van maatregelen in gebiedsplannen.
Ja, mits	De natuurdoelanalyse levert de ecologische onderbouwing dat het vastgestelde pakket maatregelen, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, verslechtering weliswaar voorkomt, maar dat aanvullende maatregelen nodig zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstelling op lange termijn. Dit leidt tot verdere verkenning van aanvullende maatregelen. Dat kunnen zowel bronmaatregelen zijn als natuurherstelmaatregelen.
Nee, tenzij	De natuurdoelanalyse levert een ecologische beoordeling van het pakket maatregelen waaruit blijkt dat met vastgestelde maatregelen verslechtering niet valt uit te sluiten. De natuurdoelanalyse maakt in dat geval duidelijk wat de knelpunten zijn.

Op basis van de analyses in voorgaande hoofdstukken komen wij tot de onderstaande eendoordelen:

Tabel 7: Eindoordeel Olde Maten en Veerslootslanden

		Doel		Stikstof		Verslechtering	IHD	Restprobleem	Eindoordeel
		Oppervlakte	Kwaliteit	Overbelasting 2020	Prognose overbelasting 2030				
H6230	Heischrale graslanden	=	=	Matig tot sterk	Matig	Wordt niet voorkomen	Niet binnen bereik	Stikstof	Nee, tenzij
H6410	Blauwgraslanden	>	>	Sterk tot matig	Overwegend matig tot sterk	Wordt niet voorkomen	Niet binnen bereik	Stikstof, Hydrologie	Nee, tenzij
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	=	=	Geen	Geen	Wordt voorkomen	Binnen bereik	-	Ja, mits
H7140B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	>	>	Matig	Matig	Wordt niet voorkomen		Stikstof	Nee, tenzij

Legenda

Doelstelling en huidige kwaliteit:
 = Behoudsdoelstelling;
 > Uitbreiding- of verbeterdoelstelling;
 G Goede kwaliteit;
 M Matige kwaliteit;
 ? Onbekend

Trend in oppervlakte of kwaliteit:
 + Positieve trend;
 - Negatieve trend;
 = Stabiele trend;
 ? Trend onbekend;

Uit het overzicht uit tabel 7 blijkt dat drie stikstofgevoelige habitats in Olde Maten en Veerslootslanden beoordeeld zijn met 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat verslechtering niet uit te sluiten valt. De instandhoudingsdoestellingen voor dit gebied op de lange termijn zijn niet in zicht of er is nog niet voldoende informatie beschikbaar om te onderbouwen dat de habitats niet verslechteren. Een richting voor nieuwe (herstel)maatregelen wordt gegeven in hoofdstuk 8.

Referenties

Documenten:

- Bobbink, R. (2021). Effecten van stikstofdepositie nu en in 2030: een analyse. Onderzoekcentrum B-WARE, Nijmegen. Rapportnummer RP-20.135.21.35.
- Bobbink, R., G. van Dijk, E. Remke & H. Tomassen (2022). Herstelbaarheid van door stikstofdepositie aangetaste Natura 2000-habitattypen: een overzicht. Onderzoekcentrum B-WARE, Nijmegen. Rapportnummer RP-21.117.21.95.
- EcoGroen Advies BV (3 april 2012). : Definitief ontwerp Veerslootlanden Onderbouwing van het inrichtingsplan.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2022). Wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezige waarden.
- Provincie Overijssel (2022). Ontwikkelopgave Natura 2000 Jaarverslag 2021
- Provincie Overijssel. (2016). Natura 2000 beheerplan Olde Maten & Veerslootslanden.
- Provincie Overijssel. (2017). Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Olde Maten & Veerslootslanden.
- Royal Haskoning (6 maart 2012). Inrichtingsplan Olde Maten en Groene Kruispunt Definitief Ontwerp.
- Sweco. (2021, december). Eindrapportage monitoring herstelmaatregelen Olde Maten & Veerslootslanden 2018 – 2021 - Herstelprocesindicatoren.

Webbronnen:

- BIJ12. (2022, 2 februari). Monitoring en Natuurinformatie. Geraadpleegd op 1 september 2022, van <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/monitoring-en-natuurinformatie/>
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. (z.d.). Natura 2000 Olde Maten en Veerslootslanden. Natura 2000 in Nederland. Geraadpleegd op 1 september 2022, van <https://natura2000.nl/gebieden/overijssel/olde-maten-veerslootslanden>
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). (z.d.). AERIUS-monitor Overijssel. AERIUS Monitor. Geraadpleegd op 1 november 2022, van <https://monitor.aerius.nl/gebieden.html?voortouwnemer=overijssel>

Bijlage 1: Instandhoudingsdoelstellingen en omgevingscondities vanwege 'Wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezige waarden'

Op 25 november 2022 maakte de Minister van LNV het zogenaamde 'Wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezige waarden' bekend (ook wel genoemd 'Veegbesluit'). Het Veegbesluit wijzigt voor 101 Natura 2000 gebieden in Nederland het aanwijzingsbesluit. Vast is komen te staan dat in deze Natura 2000 gebieden ten tijde van de aanwijzing natuurwaarden (habitattypen en soorten) voorkwamen maar waarvoor in het aanwijzingsbesluit nog geen instandhoudingsdoel was geformuleerd. Het Veegbesluit herstelt deze situatie. Dit Veegbesluit formuleert voor de betreffende natuurwaarden nu ook instandhoudingsdoelen.

Het Veegbesluit formuleert voor Olde Maten & Veerslootslanden instandhoudingsdoelstellingen voor de habitattypen H6230 Heischrale graslanden. Aangezien dit habitatype nog niet in het beheerplan is opgenomen, is de informatie over de ecologische vereisten, oppervlakte, kwaliteit en trends opgenomen in Bijlage 1. Deze teksten waren reeds opgesteld vanwege publicatie van het ontwerp-Veegbesluit in 2018.

Gebiedsanalyse H6230 Heischrale graslanden

Actueel areaal en kwaliteit habitatype

De heischrale graslanden liggen voornamelijk in het oostelijk deel ter hoogte van de Afschuttingsweg en Scholenland, in een complex van blauwgraslanden en niet als habitatype kwalificerende graslanden (in de Veerslootslanden). Daarnaast is er nog een klein oppervlakte waar het habitatype in combinatie met veenmosrietlanden (H7140B) voorkomt (ten noorden van de Conradsweg). Het gaat in totaal om 0,59 ha. Zowel de droge als de vochtige variant komen voor. De kwaliteit is deels matig op grond van het vegetatietype (cf profielfdocument): Rompgemeenschap van hondsviooltje en tandjesgras. De andere delen horen tot de Associatie van liggend walstro en schapegras of de Associatie van klokjesgentiaan en borstelgras; deze kwalificeren in principe als goed, maar aangezien er sprake is van vergrassing door pijpenstrootje (med. J. Bredenbeek, Staatsbosbeheer) is de kwaliteit eerder matig te noemen.

Trends in areaal en kwaliteit habitatype

De trends in areaal en de kwaliteit van het habitatype zijn onbekend. Het is aannemelijk dat vergrassing zorgt voor een negatieve trend in kwaliteit.

Stikstofdepositie in relatie tot kritische depositiewaarde (KDW)

Zowel in de referentiesituatie (2014), als in de toekomstige situatie wordt de KDW van Heischrale graslanden met minstens 70 mol (tot maximaal 2x de KDW) overschreden (fig. 3.5). Dit geldt voor het gehele areaal. Actuele en toekomstige stikstofdepositie vormen hiermee een knelpunt voor dit habitatype.

Systeemanalyse: ecologische vereisten

Er zijn onvoldoende gegevens om te kunnen bepalen in hoeverre aan de ecologische vereisten ten aanzien van zuurgraad en buffering wordt voldaan. Metingen door Hermse en Bremer (2008) lijken er op te wijzen dat in reservaat de Veerslootslanden en in de proefstroken ten westen van de Veerslootslanden de pH in de bovengrond onder een waarde van 5 ligt, maar het is niet geheel duidelijk waar is gemonsterd.

Bijlage 1 tabel 1: Overzicht van ecologische vereisten H6230 Heischrale graslanden

Aspect	Voorwaarde	Kwantitatief
Zuurgraad (pH)	Zwak zuur tot matig zuur	pH 5-6.5
Vochttoestand	Nat tot matig droog	0 - > 40 cm – mv droogtestress: 14-32 dagen
Zoutgehalte	Zeer zoet	< 150 mg Cl/l
Voedselrijkdom	Matig voedselarm tot licht voedselrijk	
Overstromingstolerantie	Niet	
Kritische depositiewaarde stikstof	Zeer gevoelig	Droog: 12 kg of 857 mol N/ha/jr Vochtig: 10 kg of 714 mol N/ha/jr
Kenmerken van goede structuur en functie	- Dominantie van grassen en kruiden - Aanwezigheid van dwergstruiken met geringe bedekking (< 25%) - Hoge soortenrijkdom (> 20 plantensoorten/m ²) - Optimale functionele omvang: vanaf enkele hectares	

Knelpuntenanalyse

De KDW van het habitatype wordt sterk overschreden op het voorkomen (K9, K10, K11). Hierdoor kunnen de heischrale graslanden versneld vergrassen (dit is ook gaande) en kunnen typische soorten verdwijnen.

Kennisleemten

Gebrek aan grondwaterkwaliteits- en bodemgegevens, gebrek aan voldoende gedetailleerde hydrologische modellen om grondwateraanvoer naar de wortelzone te kunnen berekenen, gebrek aan vegetatiegegevens.